

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย

PROBLEM SOLVING ABILITY OF YOUNG CHILDREN ENGAGED
IN THAI DESSERT COOKING ACTIVITIES

ดวงพร ผกามาศ (Duangporn Pakamas)¹

พัฒนา ชัชพงศ์ (Pattana Chutpong)²

สิริมา กัญญาอนันตพงษ์ (Sirima Pinyoanunpong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบ และศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนพระแม่มาลีพระโขนง เขตวัฒนาเหนือ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งได้เลือกแบบเจาะจงเด็กมา 1 ห้องเรียน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยทำการทดลอง สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที รวมระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยและแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test for Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยมีการเพิ่มจากพื้นฐานเดิมร้อยละ 25.63

คำสำคัญ : ขนมไทย การแก้ปัญหา เด็กปฐมวัย กิจกรรมประกอบอาหาร

¹มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ ดร. : ประธานควบคุมปริญญาโท

³รองศาสตราจารย์ ดร. : กรรมการควบคุมปริญญาโท

Abstract

The purposes of this research were to compare and study changing of problem solving abilities of young children before and after engaged in thai dessert cooking activities.

The 23 subjects were boys and girls, aged 4 - 5 years old who studied in kindergarten II, second semester, academic year 2010 at Phra mae maree Pakanong School, Wattana district, Bangkok. The sample of 1 classroom was purposively selected. The experiment was carried by the researcher for 50 minutes a ay, 3 days per week for 8 consecutive weeks.

The research instruments were The Lesson Plan of Thai Dessert Cooking Group Activities and Problem Solving Situational Test, which has reliability at .81. It was One group - Pretest - Posttest Design. The data was analyzed by t - test for dependent samples. The result shown as followed :

The problem solving abilities of young children engaged in thai dessert cooking activities was significantly increased higher than before at .01 level and gained 25.63 percent from before engaged in thai dessert cooking activities.

Keyword : Thai Dessert , Problem Solving , Young Children , Cooking Activies

บทนำ

การอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานของชีวิตให้เจริญเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา (ทิสนา แคมมณี. 2544 : 103 - 112) ดังในพระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ความตอนหนึ่งว่า “การให้การศึกษาแก่เด็กต้องเริ่มตั้งแต่เกิดขึ้นก็ต้องสอนให้รู้จักใช้วัยวะและประสาทส่วนต่าง ๆ ต้องคอยควบคุมฝึกหัด จนสามารถใช้วัยวะและประสาทส่วนนั้น ๆ ทำกิจวัตรทั้งปวงของตนเองได้ เมื่อสามารถทำกิจวัตรของ

ตัวได้แล้ว ถัดมาก็ต้องสอนให้รู้จักทำการต่าง ๆ ให้รู้จักแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ตามที่ต้องการให้ได้มากขึ้น เพื่อให้ชีวิตมีความสะดวกมีความสุขสบาย การให้การศึกษาขั้นนี้ ได้แก่ การฝึกกายให้มีความคล่องแคล่วชำนาญ และสามารถในการปฏิบัติ ประกอบกับการสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพเลี้ยงตัว การให้การศึกษาอีกชั้นหนึ่ง คือ การสอนและฝึกฝนให้เรียนรู้วิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้นไปพร้อมทั้งการฝึกฝนให้รู้จักใช้เหตุผลสติปัญญา และหาหลักการของชีวิต เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามทั้งทางกายและทางความคิด ผู้ทำงานด้านการศึกษาจึงมีความ

สำคัญเป็นพิเศษ และได้รับความยกย่องเป็นอย่างสูงตลอดมา ในฐานะที่เป็นผู้ให้ชีวิตจิตใจตลอดจนความเจริญทุกอย่างแก่อนุชน” (ที่มา <http://www.thaihealth.or.th/node/12471>) ดังนั้นการให้ความรู้กับเด็กเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตินั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมหรือจัดบรรยายภาคการเรียนรู้ให้เด็กได้สัมผัสของจริงและได้รับประสบการณ์ตรงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ที่จะส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่ดีของเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาเพื่อทักษะการคิดหรือการสอนเป็นเรื่องที่ความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวความคิดไว้หลากหลายรูปแบบ เช่น การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิจารณ์ การคิดตัดสินใจ และการคิดเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งดิวอี้ (Dewey, 1933: 17 - 21) มีความเห็นว่าเป้าหมายอันดับแรกของการศึกษาคือ การให้เด็กสามารถคิดแก้ปัญหา ดังนั้นในการสอนเด็กให้คิดแก้ปัญหา ครูจะต้องหาวิธีการให้เด็กเข้าใจปัญหาและสามารถจำกัดความได้เป็นสิ่งแรกเพราะนักจิตวิทยาพบว่า ปัญหาของเด็กที่แก้ไม่ได้คือ การไม่เข้าใจปัญหา (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544: 323) เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังมีประสบการณ์น้อย ความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมีขีดจำกัด เพราะการที่เด็กจะแก้ปัญหาได้หรือไม่ขึ้น เด็กจะต้องเข้าใจปัญหาและมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่จำเป็นซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความคิด และความเข้าใจ สิ่งสำคัญอีกประการคือ เด็กมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์น้อยทำให้ไม่สามารถสรุปลักษณะและคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหามาตัดสินใจแก้ปัญหาได้ (สุวัฒน์

มูทเมธา, 2523: 198 - 199; อ้างอิงจาก Piaget, J 1962.) สอดคล้องกับกุลา ดันติผลาชีวะ (2545: 40) ที่ว่าเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ เพราะเด็กมีข้อมูลความรู้น้อย และเด็กยังมีวุฒิภาวะไม่มากพอที่จะแก้ปัญหา นอกจากนั้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยพบว่าโดยทั่วไปมีการส่งเสริมทักษะทางภาษา คณิตศาสตร์ การรับรู้ การเคลื่อนไหว และการเสริมสร้างลักษณะนิสัยค่อนข้างมาก ส่วนกระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นทักษะที่ครูจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเด็กได้น้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541: 101) ทำให้เด็กไทยช่วงอายุ 0 - 12 ปี มีความเสี่ยงด้านสติปัญญา และความสามารถในการรับรู้ การคิดในขั้นรูปธรรมได้เมื่ออายุ 6 ปี และมีจำนวนมากที่รับรู้ได้เมื่ออายุ 7 - 8 ปี ซึ่งปกติแล้ว เด็กจะมีความสามารถในการรับรู้ การคิดเมื่ออายุ 5 ปี จะเห็นได้ว่าเด็กไทยช้าไปถึง 1 ปี (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก, 2535: 11 - 12) ดังนั้นครูมีส่วนช่วยได้มากในการสนับสนุนและให้แนวทางแก่เด็กในการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาด้วยแนวคิดที่ถูกต้อง มีวิธีการเรียนการสอนโดยให้เด็กลงมือกระทำและปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ดิวอี้ (Dewey) เพียเจท์ (Piaget) และบรูเนอร์ (Bruner) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญานั้นควรให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by doing) มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมและค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541: 14) ดังนั้นครูควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงธรรมชาติของ

เด็กในด้านพัฒนาการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กพัฒนาทักษะพื้นฐานทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหา (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542: 114 - 115)

การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาเด็ก และในการจัดกิจกรรมนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าเด็ก ๆ ทุกคนจะสามารถพัฒนาเหมือนกันหมดทุกคน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยที่ไม่ได้มุ่งเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชิงเนื้อหาเป็นสำคัญ แต่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาเครื่องมือหรือทักษะการเรียนรู้ที่เด็กจะต้องใช้ต่อไป (ชมพูนุท จันทรางกูร. 2549: 33) การจัดประสบการณ์ประกอบอาหารให้เด็กนั้นเป็นกิจกรรมที่ให้ความสุข สนุกสนาน เป็นความรู้ที่เด็กได้โดยไม่รู้ตัวจากพื้นฐานความคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ เน้นให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ผู้ใหญ่เตรียมสภาพแวดล้อมให้ โดยลงมือปฏิบัติจริงด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริงผ่านกระบวนการกับสิ่ง ๆ นั้น ดังที่จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget) บรูเนอร์ (Bruner) และมอนเตสซอรี (Montessori) ที่กระบวนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น เกิดจากการเรียนรู้โดยการกระทำแล้วเกิดความเข้าใจในที่สุด เช่นเดียวกับพัฒนา ชัซพงส์ (2530: 112) เสนอแนะว่า เด็กควรได้รับการกระตุ้นเซลล์สมองโดยผ่านประสาทสัมผัส คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง ให้ได้เห็น ให้ได้ดมกลิ่น ให้ได้ยิน ให้ได้ชิมรส และให้สัมผัส โดยให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง ได้ใช้ประสาท

สัมผัสทุกด้านในการเรียนรู้ และในกิจกรรมเด็กได้เรียนรู้จากกระบวนการทำงาน ตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการทำความสะดวกสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ในการประกอบอาหารยังส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา จากขั้นตอนในการประกอบอาหาร การเลือกประเภทของอาหารก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และตามธรรมชาติของเด็ก ก็ชอบที่จะรับประทานขนม ทำให้ขนมเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับเด็ก ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตลอดจนสภาพสังคมในปัจจุบันค่านิยมของเด็กไทยนำเป็นห่วง คือ บริโภคขนมกรุบกรอบ ซึ่งไม่มีประโยชน์และคุณค่าอาหารที่เหมาะสมกับเด็ก แต่ถ้ากล่าวถึงขนมไทย เมื่อพิจารณาในเรื่องของส่วนผสมซึ่งประกอบไปด้วยแป้ง ไข่ น้ำตาล และมะพร้าวเป็นหลัก ก็จะพบว่า เป็นอาหารประเภทโปรตีน เกลือแร่เหล็ก วิตามินเอ และวิตามินบี 2 และถ้าให้ได้โปรตีนเพิ่มขึ้นอีก ถ้าใช้พืชตระกูลถั่วเป็นส่วนผสม นอกจากนี้ ขนมไทยยังแสดงถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทยในการกินอยู่สืบทอดกันมา และปัจจุบันการจัดการศึกษาให้กับเด็กเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทยได้รับการปลูกฝังค่านิยมไทยและเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประจำชาติไทยอย่างหนึ่งที่สามารถสื่อให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทย สภาพการกินอยู่ของสังคมไทยในอดีตได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมประกอบอาหารขนมไทยนั้นวัตถุประสงค์มิได้อยู่ที่ผลงานที่สำเร็จแต่อยู่ที่กระบวนการระหว่างการทำกิจกรรม เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง เด็ก ๆ จะได้ลงมือปฏิบัติจริง ตั้งแต่การเลือกอุปกรณ์ และส่วนผสมในการทำขนมไทย การจัดเตรียมอุปกรณ์ การชั่ง ตวง วัด การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า และ

ความสามารถในการรับรู้ด้านอื่น ๆ (สุทัศน์ อัครเดชากุล. 2546:10-11) ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ในการจัดทำขนมไทย จะมีกิจกรรมมากมาย ตั้งแต่ส่วนผสม การตวงส่วนผสม รูปแบบการทำขนม และการล้างอุปกรณ์ ในกระบวนการทำขนมไทย จะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทเรียนที่มีค่าที่สุดในเรื่องของความประณีต บรรจง ความละเอียดอ่อน มีความคิดสร้างสรรค์ ความอดทน ความสะอาด ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่น่าสนุกสำหรับเด็ก (อารยา ล้อมสาย. 2552) และยังเป็น การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา จากการที่เด็กได้มีโอกาสศึกษาและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ จะได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์ การลงมือทำขนมเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและสนุกสนาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ประเภทขนมไทยว่ามีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หรือไม่เพียงใด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย พ่อแม่ผู้ปกครองในการที่จะเลือกและพิจารณากิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิงที่มีอายุ 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนพระแม่มีรีพระโชนง เขตวัฒนาเหนือ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 59 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิงที่มีอายุ 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 23 คน ของโรงเรียนพระแม่มีรีพระโชนง เขต วัฒนาเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัย มีเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย
2. แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารประเภทขนมไทย

การแก้ปัญหา	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}_{diff}$	S_{diff}	t
ก่อนการทดลอง	23	17.17	3.07			
หลังการทดลอง	23	21.56	2.78	4.40	2.84	7.41**

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัย มีความสามารถในการแก้ปัญหา หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า

กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ทำให้ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย

การแก้ปัญหา	$\bar{X}$	การเปลี่ยนแปลงของคะแนน	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
ก่อนการทดลอง	17.17		
		4.40	25.63
หลังการทดลอง	21.56		

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าหลังการทำกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มจากพื้นฐานเดิมร้อยละ 25.63

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าเด็ก

ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ก่อนและหลังการทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ช่วยให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจาก

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยนั้นส่งเสริมให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรง

ในการประกอบอาหารประเภทขนมไทย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สื่อ อุปกรณ์ ของจริงที่หลากหลายผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ ลักษณะสี กลิ่น อุปกรณ์ ส่วนผสม ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจท์ (Piaget) บรูเนอร์ (Bruner) และมอนเตสเซอร์รี่ (Montessor) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเกิดจากการเรียนรู้โดยการกระทำ การเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกต จำแนกและเปรียบเทียบจากของจริงและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จะทำให้เด็กได้ค้นพบความจริงเกิดความเข้าใจ และเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งสอดคล้องกับศิริลักษณ์ สินธวาลัย (2522: 26) ได้กล่าวว่า ในการทำและเลือกกินอาหารมักจะต้องใช้ประสาทสัมผัสทุกอย่าง ต้องใช้ประสาทสัมผัสเกี่ยวกับการมองเห็น การสัมผัส การได้กลิ่น แม้กระทั่งการได้ยินซึ่งสอดคล้องกับชมพู นุช จันทรางกูร (2549: 3) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ที่เด็กจะได้ฝึกทักษะการสังเกต การจำแนกเปรียบเทียบ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากการเรียนรู้ในคราวเดียว คือ การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ซึ่งเด็กๆ รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี การเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง เด็กจะชอบและมองเห็นเป็นเรื่องสนุก

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ในแต่ละวันจะเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรม จากการลองผิดลองถูก เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ เกิดทักษะ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อพบกับสถานการณ์ที่จะต้องแก้ปัญหา ภายใต้การสนับสนุนด้วยอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ตามกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ เช่น ในการทำเงาะก๊วย

ข้าวโพด ถ้าเรามีมีดไม่พอ เราสามารถใช้อะไรมาแทนเงาะก๊วยแทนมีดได้บ้าง สถานการณ์ดังกล่าวกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะทำอย่างไร หรือมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างไร ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้คิด เด็กแต่ละคนจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน เด็กได้เรียนรู้ถึงปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมและใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา ทำให้เด็กเชื่อมโยงความคิด ประสบการณ์ที่ต้องแก้ปัญหาในขณะที่ทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจท์ที่ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กแรกเกิดถึง 2 ขวบ เด็กจะแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก และเมื่อเผชิญกับปัญหาใหม่ที่คล้ายคลึงกับปัญหาเดิม เด็กก็จะใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาเดิมที่เคยใช้ได้ผลสำเร็จมาแล้ว เมื่อเด็กมีประสบการณ์มากขึ้นหรือได้มีโอกาสฝึกทักษะแก้ปัญหาต่าง ๆ เสมอ จะช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อนได้ดีขึ้น นอกจากนั้นความสามารถในการแก้ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวก็อตกี (วีรภรณ์ ภักดี 2550: 64 - 65; อ้างอิงจาก Vygotsy: 1994) ที่ว่า เด็กเรียนรู้ที่จะพัฒนาสติปัญญาและแก้ปัญหาได้เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ผู้ใหญ่ ครูและเพื่อน ซึ่งในขณะที่ทำงานเด็กได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่ท้าทาย ซึ่งเรียกสถานการณ์ดังกล่าวว่า Zone of Proximal Development (ZPD) ทำให้เด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เด็กได้รับการแนะนำช่วยเหลือจากครู ผู้ใหญ่หรือ เพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า จะทำให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ และเกิดการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหา ฉันทนา

ภาคบงกช (2528: 47- 49) ได้เสนอแนะแนวทางที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาว่า การฝึกฝนให้เด็กรู้จักสังเกต โดยการตั้งคำถาม หรือชี้แนะโดยผู้ใหญ่ จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ และหาความจริงจากการสังเกต สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่กระตุ้นเร้าในขณะที่ทำกิจกรรมก็มีส่วนให้เด็กแก้ปัญหาได้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัย ชิโอมัทย์ (2553: 56) ที่พบว่า เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารจากผักมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57.01 ของพื้นฐานเดิม ตลอดงานวิจัยของธีรภรณ์ ภักดี (2550: 55) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องน้ำตามโครงการพระราชดำริ มีการแก้ปัญหาสูงขึ้น การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยเป็นกิจกรรมที่กำหนดสถานการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง จากผลการวิจัยแม้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.63 ของพื้นฐานเดิม แสดงว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยนั้นส่งเสริมให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงในการประกอบอาหารประเภทขนมไทย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง กับสื่อ อุปกรณ์ ของจริงที่หลากหลาย เน้นให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ในการทำขนมไทยนั้นครูจะเป็นผู้คัดเลือกในการทำขนมไทย โดยคัดเลือกจากความยากง่ายของการทำขนมไทย ซึ่งสอดคล้องกับชมพูนุช จันทรางกูร (2549: 66) ที่กล่าวว่า ในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ครูต้องเลือกสุดท้าย ๆ ที่เด็กสามารถปฏิบัติได้ และพยายามเลือกการทำอาหารที่ง่าย ๆ เพื่อให้เด็กสามารถทำเองได้

ได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ และพึงพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ อีกทั้งการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยยังเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงกับวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เด็กเรียนรู้ได้ดีจากการกระทำ ควรจัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัสดุสิ่งของ เด็กและผู้ใหญ่

ดังนั้นการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง ทำให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริงผ่านกระบวนการกับสิ่ง ๆ นั้น และในกิจกรรมเด็กได้เรียนรู้กระบวนการทำงาน ตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการทำความสะดวกอุปกรณ์ และสถานที่ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ในการประกอบอาหารประเภทขนมไทยยังส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา จากขั้นตอนในการประกอบอาหาร

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กรู้จักวางแผนงานและปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน เนื่องจากกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ฝึกการทำงานอย่างมีขั้นตอนเป็นไปตามลำดับต่อเนื่องกันจนจบกิจกรรม เริ่มด้วย เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ภาชนะที่จะใส่อาหาร ผสมส่วนผสมต่าง ๆ ให้เข้ากัน ซึ่งในการทำกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอน จะข้ามขั้นตอนไม่ได้

2. เด็กมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการเก็บรักษาส่วนผสมที่เหลือจากการทำกิจกรรมแต่ละชนิด การรักษาความสะอาดในการประกอบอาหาร วิธีการเก็บรักษาทำความสะอาด

อุปกรณ์ การรักษาความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรมเมื่อเสร็จกิจกรรมต้องทำความสะอาดทุกครั้งการระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

3. ได้เรียนรู้ด้วยความสนใจและสนุกสนาน กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยเป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่สำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนผสมและอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถสร้างความสนใจ และกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีขณะทำกิจกรรมเด็กมีโอกาสมือกระทำกับส่วนผสมและอุปกรณ์อย่างอิสระได้พูดคุยในกลุ่มของตนเองในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่เคร่งเครียด ทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี

4. เด็กได้เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักช่วยเหลือและแบ่งปันซึ่งกันและกัน มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มของตนเอง ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี จึงส่งผลให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

1. ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย นั้นพบว่าเด็กจะเลือกสมาชิกกลุ่มเดิมจะไม่เปลี่ยนกลุ่มการทำกิจกรรม ครูควรใช้วิธีการอื่น ๆ ชักจูงเด็กให้สลับกลุ่มเรียนรู้กับเพื่อนกลุ่มใหม่ เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น

2. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย มีลักษณะที่สำคัญในการเลือก

ประเภทของขนมไทย ขั้นตอนและความยากง่ายในการประกอบ ควรเลือกและลดขั้นตอนความซับซ้อนในการเตรียมส่วนผสม เช่น การใช้กะทิคั้นสด มาเป็นกะทิกล่อง เพื่อให้เกิดความสะดวกและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่เมื่อเด็กได้ลงมือทำกิจกรรมจนชำนาญแล้ว ครูสามารถนำกิจกรรมที่มีขั้นตอนความซับซ้อนมาให้เด็กทดลองทำได้ เช่น การคั้นกะทิจากมะพร้าวจริง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น พัฒนาการด้านสังคม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรอคอย เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาร่วมกับการจัดประสบการณ์ด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีการพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยระหว่างผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย กับการจัดกิจกรรมในรูปแบบอื่นที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมที่จะสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพลสโปรดักส์.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2541). คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง
กลางเรียนรูระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2528). สอนให้เด็กคิดโมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุช จันทรากูร. (2549). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ประกอบอาหารประเภทขนมไทย. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิสนา แชมมณี; และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป
แมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- ธีรภรณ์ ภักดี. (2550). ผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องน้ำ ตามโครงการพระราชดำริที่มี
ต่อการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2530). การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. (เอกสารประกอบการ
บรรยายชุดที่ 8 แผนกการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระบรมราชโองการ พระราชดำรัส เกี่ยวกับการศึกษา. (ผู้เรียบเรียง ฤทัยรัตน์ ไกรรอด. 2552) สืบค้นเมื่อ
24 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.thaihealth.or.th/node/12471>
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- ศิริลักษณ์ ลินธวาลย์. (2522). ทฤษฎีอาหาร เล่ม 3 หลักการทดลองอาหาร กรุงเทพฯ: แผนก
วิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ.
- สุทัศน์ อัครเดชากุล. (2546). คุณค่าโภชนาการของขนมไทย. ใน หนังสืออ่านนอกเวลา. สืบค้นเมื่อ 25
กรกฎาคม, จาก <http://www.usefulea.htm>
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัย ชิโหมทัย. (2553). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบ
อาหารจากผัก. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารยา ล้อมสาย. (2552). ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมขนมไทยตัด
หยอด. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Bruner, J.S. (1969). The Process of Education. New York : Harvard University Press.
Burry - Stock.

- Dewey, J. (1933). *How we Think*. Boston D.C. : Hearth and Co.
- Goor. A. (1974, December), " Ploblem Solving Process of Creative and Non Creative Students," *Dissertation Abstract*. 37(115): 3517A.
- Jones, L. M. (1986, May). *Sociodramatic Play and Problem Solving in Young Children*. *Dissertaion Abstracts International*. 46(11) : 3243A – 3244A.
- Piaget, J. (1962). *The Stages of the Intellectual Development of the Child* : *Bulletin of the Beginner Clinic*. V. 26.
- Skaklee, B.D. (1985, April). *The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Probiem Solving Ability of Kindergarten Students*. *Dissertaion Abstracts International*. 46(10)
- Bruner, J.S. (1969). *The Process of Education*. New York : Harvard University Press. Burry - Stock.
- Dewey, J. (1933). *How we Think*. Boston D.C. : Hearth and Co.
- Goor. A. (1974, December), " Ploblem Solving Process of Creative and Non Creative Students," *Dissertation Abstract*. 37(115): 3517A.
- Jones, L. M. (1986, May). *Sociodramatic Play and Problem Solving in Young Children*. *Dissertaion Abstracts International*. 46(11) : 3243A – 3244A.
- Piaget, J. (1962). *The Stages of the Intellectual Development of the Child* : *Bulletin of the Beginner Clinic*. V. 26.
- Skaklee, B.D. (1985, April). *The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Probiem Solving Ability of Kindergarten Students*. *Dissertaion Abstracts International*. 46(10)